

Фесенко Галина Григорівна

*доктор філософських наук, професор,
професор кафедри історії і культурології*

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Фесенко Тетяна Григорівна

*доктор технічних наук, професор,
професор кафедри автоматизації та комп'ютерно-інтегрованих
технологій*

*Харківський національний технічний університет сільського господарства
імені Петра Василенка*

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО БУДІВЕЛЬНОГО ПРОЄКТУ В СИСТЕМІ МУНІЦИПАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

У фокусі сучасних муніципальних стратегій постають завдання щодо досягнення цілей сталого розвитку, визначених ООН на період 2015-2030 pp. (Sustainable Development Goals, SDGs) [1]. Водночас глобальні зміни навколишнього середовища додають більшої важливості SDGs, пов'язаних з екологією та охороною довкілля. Слід зазначити, що покращення навколишнього природного середовища відображено у п'яти SDGs (Ціль 6. Чиста вода та належні санітарні умови; Ціль 12. Відповідальне споживання; Ціль 13. Захист планети; Ціль 14. . Захист та відновлення морських екосистем; Ціль 15. Захист та відновлення екосистем суші), а також наскрізно представлено в усіх глобальних цілях сталого розвитку.

Комісія ООН зі сталого розвитку проводить моніторинг та оцінку результативності країн у досягненні SDGs із використанням системи індикаторів. Екологічна сталість та екологічні загрози (Environmental Sustainability) вимірюється показниками: споживання енергії викопного палива; споживання відновлюваної енергії; викиди вуглекислого газу; площа лісових територій; відведення прісної води та виснаження природних ресурсів у відсотках до валового національного доходу; загрози довкіллю (рівень смертності, пов'язаних із забрудненням побутового та навколишнього повітря та небезпечною водою, санітарно-гігієнічними послугами); деградована земля та індекс Червоного списку природи Міжнародного союзу охорони природи.

У сучасних контекстах сталого розвитку екологія постає невід'ємною компонентою проєктного менеджменту як на глобальному, так і локальному рівнях [2-3]. Одним з обов'язкових елементів управлінської діяльності муніципалітетів є вирішення проблеми «поводження з твердими побутовими відходами (ТПВ)». Відомо, що ТПВ є загрозою для природного середовища та здоров'я людини. Водночас, ТПВ, яке містить цінні компоненти, може стати новим ресурсом для промисловості. Наприклад, сміттєспалювальний завод «Шпіттелау» (м. Відень, Австрія)

використовується для централізованого теплопостачання більше 60 тисяч домашніх господарств.

У Харкові питання поводження з твердими побутовими відходами стали одним з напрямків проектної діяльності починаючи з 1978 року. Харківський інститут УкркомунНДІпроект розробив схему санітарного очищення і прибирання міста Харкова, згідно якої передбачалась організація планово-регулярної системи збору і вивезення відходів на існуючі тоді смітники, а також будівництво нових об'єктів. Зокрема планувалось будівництво сміттєспалювального, сміттєпереробних заводів, станцій перевантаження відходів, нового комплексу «Полігон ТПВ» тощо. У результаті був побудований лише сміттєспалювальний завод, який експлуатувався до 1992 року.

У роки незалежної України (1996-1997 р.р.) в Харкові було ініційовано новий проєкт як «невідкладна допомога». На той час, існуючий полігон у селищі Дергачі Харківської області був вже переповнений. Новий проєкт передбачав інженерне облаштування полігону, до що дозволило продовжити термін його експлуатації на 7 років.

Для забезпечення сталих стратегій щодо поводження з твердими побутовими відходами Харківська міська адміністрація ініціювала розробку комплексної програми «Розвитку системи поводження з ТПВ у м. Харкові» із використанням проектного підходу. Муніципальні проєкти передбачали впровадження, крім технологічних, цілого комплексу організаційних, економічних, нормативно-правових, соціальних заходів. Високий інноваційно-технологічний рівень програми було підтверджено у 1999 році на Женевській виставці інвестиційних проєктів, а Європейський банк реконструкції та розвитку погодився виступити фінансовим гарантом даної програми. Втім ця програма не була реалізована, оскільки депутати Харківської міської ради не ратифікували його.

Наступною спробою Харківського муніципалітету щодо розвитку системи поводження з ТПВ стало прийняття «Програми невідкладних

заходів для потреб м. Харкова у Писаренковому Яру Харківської області на у 2003–2007 рр.». У 2012 ініційовано (у 2016 розпочато реалізацію) проєкт «Нове будівництво комплексу з переробки твердих побутових відходів з системою збору, утилізації полігонного газу та виробництва електричної енергії у м. Дергачі Харківської області».

Аналіз 30-ти річного досвіду ініціації та реалізації (або не реалізації) різних проєктів поводження з твердими побутовими відходами в Харкові показує, що виконання важливих екологічних проєктів від муніципалітетів використовувати спеціальні інструменти, методи, підходи [4]. Зокрема тих, що орієнтовані на врахування принципів сталого розвитку, міжнародні стандарти («Методологія сталого управління проєктами, GPM Global P5» [5], «Керівництво PMBOK Consrtuction» [6-7] та ін.). Створення дієвої системи управління твердими побутовими відходами є одним із зобов'язань України в рамках Асоціації з Європейським Союзом.

Загалом запропонований фокус висвітлення питань щодо ініціації екологічних будівельних проєктів потребує спеціального поглибленого науково-практичного осмислення. Перспективною видається розробка інтеграційної матриці відстеження вимог до змісту екологічних будівельних проєктів, окресленими «вимогами до змісту», міжнародними стандартами проєктного менеджменту, показниками екологічної сталості та екологічних загроз. Муніципальні проєкти мають надавати пріоритети не просто змінам кількісних показників, а тим показникам, що покращують якість життя населення.

Список використаних джерел:

1. Цілі сталого розвитку 2016-2030. United Nations Ukraine. URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.
2. Fesenko, T., Shakhov, A., Fesenko, G., Bibik, N., Tupchenko, V. Modeling of customer-oriented Construction Project Management using the gender logic systems. Eastern-European Journal of Enterprise Technologies, 2018, 1(3-91), pp. 50-59. doi:10.15587/1729-4061.2018.123124.

3. Фесенко Т.Г., Шахов А.В., Фесенко Г.Г. Гендерно-орієнтоване управління будівельними проектами: від теорії до практики. Європейський вектор модернізації економіки: креативність, прозорість та сталий розвиток: монографія. Харків, 2018. С. 245–258.

4. Фесенко Т.Г., Фесенко Г. Г. Інтеграція вимог «зеленого будівництва» у зміст проектів розвитку міських територій. Зелене будівництво: Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції. Миколаїв: Видавець Торубара В.В., 2019. С. 52-53.

5. The GPM P5™ Standard for Sustainability in Project Management. Release 1.5.1. ©GPM Global 2014. 39 p.

6. A Guide to the project management body of knowledge (PMBOK® Guide). 6th ed. USA: Project Management Institute, 2017. 589 p.

7. A Guide to the project management body of knowledge Construction (PMBOK® Guide). USA: Project Management Institute, 2016. 489 p.

NATIONAL INSTITUTE
OF REGIONAL DEVELOPMENT
ESTD 2021

Erasmus+

AG
GR University

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

Всеукраїнського Круглого столу

«ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ»

Київ-2021

Екологічна безпека держави: тези доповідей Всеукраїнського круглого столу, м. Київ, 16 вересня 2021 року/ редкол. О.С. Волошкіна та ін. – К.: ІТТА, 2021. – 274с.

Круглий стіл проводиться за підтримки Проекту Еразмус+ «Multilevel Local, Nation- and Regionwide Education and Training in Climate Services, Climate Change Adaptation and Mitigation/ Багаторівнева освіта та професійне навчання з питань кліматичних послуг, адаптації до змін клімату та їх пом'якшення в локальному, національному та регіональному масштабах – ClimEd», № **619285-EPP-1-2020-1-FI-EPPKA2-SBHE-JP (15.11.2020 – 14.11.2023)**

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Робота Круглого столу присвячена актуальним сучасним проблемам охорони навколишнього середовища. Проводилась робота за напрямками:

1. Екологічна освіта.
2. Екологічна та техногенна безпека.
3. Збалансоване використання природних ресурсів та екологічний менеджмент.
4. Актуальні аспекти впровадження сталого розвитку.
5. Соціально-екологічні виклики сьогодення.
6. Питання екологізації економіки промисловості та освіти.
7. Сучасні проблеми в екологічному законодавстві.
8. Оцінка антропогенного впливу на довкілля.
9. Екологічні, економічні проблеми галузі, проблеми енергозбереження.
10. Екологія очима молоді.
11. Екологічні аспекти сталого розвитку регіонів.
12. Екологічні індикатори сталого розвитку.
13. Математичне моделювання та прогнозування у сфері охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів.

Редакційна колегія: О.С. Волошкіна, д-р техн. наук, професор кафедри охорони праці та навколишнього середовища, (головний редактор); А.В. Гончаренко, асистент кафедри охорони праці та навколишнього середовища (заступник головного редактора); О.Г. Жукова, канд. техн. наук, доцент кафедри охорони праці та навколишнього середовища (відповідальний секретар).

ЗМІСТ

Постернак І.М., Постернак С.О., Постернак О.С. ЕКОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕНЕРГОЗБЕРЕЖНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З ВИКОРИСТАННЯМ СТИНОВОГО МАТЕРІАЛУ – НІЗДРЮВАТОГО БЕТОНУ.....	10
Трипольська Г.С., Письменна У.Є., Курбатова Т.О. ЗАЙНЯТІСТЬ У ВІДНОВЛЮВАНІЙ ЕНЕРГЕТИЦІ ЯК ОДИН З ЕЛЕМЕНТІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	14
Нестер А.А. ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ З ВІДХОДАМИ В УКРАЇНІ....	17
Босак П.В. ОСОБЛИВОСТІ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ.....	23
Воденнікова О.С. ПОШУК ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ ТЕХНОГЕННОЇ БЕЗПЕКИ КИСНЕВО-КОНВЕРТЕРНОГО ВИРОБНИЦТВА.....	27
Гах Т.О., Тягній Л.М. МОНІТОРИНГ СТАНУ ПОВЕРХНЕВИХ ВОД ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ В КОНТЕКСТІ ЗМІН КЛІМАТУ.....	32
Котова Т.В. ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ.....	36
Задорожня С.О., Степовий Д.Є. МОНІТОРИНГ ІНДИКАТОРІВ БІОКОРОЗІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ҐРУНТІВ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	42
Ільїна М.В., Шпильова Ю.Б. ЕКОСИСТЕМНІ АКТИВИ ТЕРИТОРІЙ ТА ЇХ РОЛЬ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГРОМАД	47
Бота О.В. ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ РОЗРОБКИ СИСТЕМИ МОБІЛЬНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ З ВИКОРИСТАННЯМ ДИСТАНЦІЙНИХ МЕТОДІВ.....	52
Плотнікова М.Ф., Васильєв М.Л. РОДОВІ ПОСЕЛЕННЯ – ПРАКТИЧНИЙ МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	56

Hryshko S.V. FORMATION OF ECOLOGICAL WORLDVIEW OF FUTURE TEACHERS OF GEOGRAPHY WHEN STUDYING THE COURSE «PHYSICAL GEOGRAPHY OF CONTINENTS AND OCEANS»	210
Зозуля В.Ю. ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА: СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	213
Придатко К.О. ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ	215
Кириченко Ю.В. ОСОБЛИВОСТІ ЕКОМАРКЕТИНГОВИХ СТРАТЕГІЙ В ТУРИЗМІ	218
Білоус О.О., Данилов Д.В., Черниш Є.Ю., Штепа В.М. ЕКОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМАТИКА ТА ІННОВАЦІЇ В СФЕРІ ОЧИЩЕННЯ КОМПОНЕНТІВ ДОВКІЛЛЯ ВІД МІКРОПЛАСТИКУ.....	222
Перегудов Є.В. ВПЛИВ COVID-19 НА ФОРМУВАННЯ НОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА ПРИКЛАДІ ЗИМОВОГО ТУРИЗМУ В СВІТІ ТА В УКРАЇНІ	225
Проявко А.О. СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОЇ ТЕРИТОРІЇ НА ПРИКЛАДІ ХАСИДСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ	229
Волошкіна О.С., Колеватих І.С., Жукова О.Г. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ РІЧКОВОГО СТОКУ.....	234
Тромсюк В.Д. ЕКОЛОГІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	238
Тутова А.С. ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА В СИСТЕМІ «ПОЧАТКОВА ШКОЛА-СТАРША ШКОЛА-ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ»	241
Фесенко Г.Г. ЕКОСОФСЬКІ ДИСКУРСИ «МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА» ЯК ПІЗНАВАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ З УРАБАНІСТИКИ.....	246
Фесенко Г.Г., Фесенко Т.Г. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО БУДІВЕЛЬНОГО ПРОЄКТУ В СИСТЕМІ МУНІЦИПАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....	250

Наукове видання

Екологічна безпека держави

Матеріали Круглого столу «Екологічна безпека держави»
(м. Київ, 16 вересня 2021 року)

Тези представлені в авторській редакції. За достовірність інформації, що викладена в тезах доповідей, відповідальність несуть їх автори. Зміст публікації є виключно думкою авторів та не обов'язково відображає офіційну позицію організаторів.